



Veiligheidseffectrapportage Multifunctioneel Centrum

Kop v/d Sterrenlaan, Alphen a/d Rijn

Kyra Kuitert
Tobias Woldendorp

Veiligheidseffectrapportage Multifunctioneel Centrum

Kop v/d Sterrenlaan, Alphen a/d Rijn

Amsterdam, 8 december 2008

Kyra Kuitert
Tobias Woldendorp

Met medewerking van:
Werkgroep VER Kop v/d Sterrenlaan

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1 Inleiding	4
1.1 Multifunctioneel Centrum Kop v/d Sterrenlaan	4
1.2 Opzet van de VER	5
1.3 Doel van de VER	5
1.4 Werkwijze van de VER	6
1.5 Plangebied en studiegebied	7
1.6 Doelgroepen	7
1.7 Leeswijzer	8
2 Huidige situatie	9
2.1 Inleiding	9
2.2 Sterke punten huidige situatie	11
2.3 Problemen en risico's huidige situatie	13
3 Nieuwe plannen voor Kop v/d Sterrenlaan	16
3.1 Sterke punten nieuwe situatie	16
3.2 Problemen en risico's nieuwe situatie	18
3.3 De vier varianten van de ISV-stuurgroep	21
4 Alternatieven	23
4.1 Prioriteiten	23
4.2 Alternatieven voor geprioriteerde risico's	24
5 Maatregelen	29
6 Implementatie en evaluatie	32
6.1 Implementatie	32
6.2 Evaluatie	32

Samenvatting

Dit rapport is een weerspiegeling van een Veiligheidseffectrapportage (VER) die is uitgevoerd voor het Multifunctioneel Centrum (MFC) en omgeving aan de kop van de Sterrenlaan in de Planetenbuurt in Alphen aan den Rijn. Voor deze VER is een tijdelijke werkgroep, met daarin vertegenwoordigers van de gemeente, politie, brandweer en betrokken woningbouwvereniging, in het leven geroepen, die in totaal vier keer bij elkaar is gekomen. DSP-groep heeft het hele proces geïnitieerd en begeleid. De volgende stappen zijn doorlopen:

- Middels schouwen, interviews en input van de werkgroep is getracht zo goed mogelijk zicht te krijgen op sterke punten en mogelijke veiligheidsrisico's voor zowel de bestaande als de beoogde toekomstige situatie.
- Aan de hand van visualisaties van DSP-groep is de werkgroep gekomen tot het prioriteren van vijf hoofd risico's. Dat zijn: afhandeling van Kiss & Ride bij de school, de situatie van vijf ingangen van het multifunctionele centrum, de gevaarlijke (verkeer)situatie in relatie tot de oversteekbaarheid bij de Kennedylaan, de al dan niet terechte ambities t.o.v. bridging in dit deel van de buurt en de aanwezigheid van niet-gedefinieerde plekken.
- Er zijn alternatieven ontwikkeld waarmee deze risico's tot een gewenst minimum worden gereduceerd, deze zijn gevisualiseerd in de bijlagen. .
- Aansluitend is er een hele reeks maatregelen en activiteiten voorgesteld om bovengenoemde en andere risico's tot een minimum te beperken.
- Bij de laatste bijeenkomst zijn de uitkomsten nogmaals doorgelopen en is gekeken die in de toekomst gewaarborgd kunnen worden.

De werkgroep is bij de start van het project uitgegaan van de meest uitgebreide variant. Gedurende deze VER bleek dat WonenCentraal bezig was om vier varianten door te rekenen. Deze varianten zijn als mogelijke alternatieven in de werkgroep VER becommentarieerd. In de laatste fase bleek een vijfde variant, die in de werkgroep naar bovenkwam vanuit de verschillende aspecten van veiligheid het meest interessant: een variant met multifunctioneel centrum en met bijzondere woonvormen, maar zonder parkeergarage. Een variant die zeker het nader bestuderen waard is!

De VER heeft verder aangetoond dat er grote winst valt te halen door de onderlinge risico's op hun samenhang te analyseren. Een van de sterkste aanbevelingen is om het MFC en de onderbouw van de Castorflat nog sterker met elkaar te verbinden. Dat kan door de Poluxstraat als aanrijdroute af te sluiten en het verkeer vanaf de Kennedylaan direct naar de parkeerplaats te leiden ten noorden van de Castorflat. Met het spiegelen van de concept plattegrond van het MFC kan Kiss & Ride ook beter afgehandeld worden, nl. aan de Marsstraat. In samenhang ontstaat een gebruiksvriendelijk concept, waar diverse soorten veiligheid en toegankelijkheid elkaar de hand reiken.

Voordeel van het feit dat de werkgroep toch dóór is gegaan met haar werk is dat de uitkomsten en aanbevelingen van deze VER meegenomen kunnen worden in het (nieuwe) Programma van Eisen. Omdat een aantal leden van de VER-werkgroep deel zullen nemen in de twee op te richten projectteams (Omgeving en Gebouw) kunnen zij hierbij een vinger aan de pols houden.

1 Inleiding

De Planetenbuurt, waar het Multifunctioneel Centrum (MFC) gepland is, is een buurt waar in het kader van het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing extra aandacht naar toe gaat. Het doel hiervan is de leefbaarheid te verbeteren. Uit wijkanalyse blijkt namelijk dat de Planetenbuurt slechter dan gemiddeld scoort op een aantal onderdelen: hechting aan de buurt, betrokkenheid bij de leefbaarheid in de buurt, tekort aan sociale cohesie in de buurt, mensen voelen zich onveilig in de eigen buurt en zijn niet tevreden over de voorzieningen in de buurt. Daarnaast wordt er door de jongeren geklaagd over een gebrek aan voorzieningen en activiteiten in de buurt.

Om de leefbaarheid een impuls te geven is het idee ontstaan voor het ontwikkelen van een evenementenplein met daaraan een multifunctioneel gebouw. Op de beoogde locatie, aan het eind van de Sterrenlaan, tussen de Polluxstraat, de drukke Kennedylaan en de Marsstraat, bevindt zich nu onder andere een basisschool en een buurthuis.

1.1 Multifunctioneel Centrum Kop v/d Sterrenlaan

Het nieuwe plein en gebouw moeten voorzien in de behoefte tot spelen en ontmoeten. Er wordt een aantal nieuwe functies aan de bestaande toegevoegd, zoals woonfunctie, buitenschoolse opvang en kinderopvang. Daarnaast komt aan de rand van het terrein, aan de Kennedylaan een Johan Cruijff Court.

De Gemeente Alphen aan den Rijn en Stichting WonenCentraal hebben ten behoeve van de ontwikkeling van dit project een intentieverklaring ondertekend. Ondertussen is er een Programma van Eisen voor de realisatie van het sloopnieuwbouwproject. De oorspronkelijke architect heeft een schetsontwerp gemaakt. Maar omdat gedurende de looptijd van deze VER besloten om een nieuwe architect te kiezen wordt dit schetsontwerp, voor wat betreft specifieke inrichting en vorm van de gebouwen, losgelaten. De locatie zoals aangegeven op deze tekeningen blijft wel in stand. Omdat de volgorde nu wordt omgekeerd en eerst een VER wordt gemaakt zullen de uitkomsten en adviezen uit deze VER worden meegegeven aan de architect; ze kunnen als zodanig onderdeel vormen van het Programma van Eisen.

Er zal in de toekomst binnen het projectgebied een grote diversiteit aan functies en activiteiten plaatsvinden, zowel binnen het multifunctionele centrum (o.a. basisschool, peuterspeelzaal, opvoedingsondersteuning, buurthuis, buitenschoolse opvang, vrouwentrefpunt, tienerdisco en Leger des Heils) als op het plein (Brede school activiteiten, vrij spelen en ontmoeten, activiteiten voor en door jongeren en sport). Mede om die reden leent dit project zich uitstekend om een officiële VER uit te laten voeren.

1.2 Opzet van de VER

De VER, Veiligheids Effect Rapportage, is in 2000, in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken, ontwikkeld door Berenschot adviseurs en Van Dijk, Van Soomeren en Partners, heden ten dage DSP-Groep. Het beheer van de VER is momenteel ondergebracht bij het CCV, Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid. Het is een beleidsinstrument waarmee in een vroeg stadium in een ontwerpproces op een structurele manier aandacht geschonken kan worden aan mogelijke veiligheidsrisico's die in een bouw- of inrichtingsplan besloten kunnen liggen. Door het uitvoeren van een VER worden de mogelijke veiligheidsrisico's helder in beeld gebracht en kunnen er vroegtijdig maatregelen genomen worden om deze risico's te ondervangen. De VER is geschikt voor projecten op het gebied van de ruimtelijke ordening (inclusief infrastructurele projecten).

De grootte van de projecten waarop een VER kan worden toegepast is in principe niet vastgesteld; wel is het zo dat hoe groter het project is en hoe meer functies er in het project verenigd worden, des te groter en gevarieerder de veiligheidsrisico's worden.

De VER is opgebouwd uit een aantal modules die stapsgewijs behandeld worden. De kern van een VER vormt de vraag aan de betrokken partijen om, naar aanleiding van de gesignaleerde veiligheidsrisico's, alternatieven te ontwikkelen en daaruit keuzes te maken.

Kort gezegd is het doel van de VER om via een gestructureerd en transparant proces samen met de betrokkenen:

- zicht te krijgen op mogelijke veiligheidsrisico's, met input van zoveel mogelijk partijen
- te komen tot het prioriteren van risico's
- alternatieven te ontwikkelen waarmee deze risico's tot een gewenst minimum worden gereduceerd
- afspraken te maken over de maatregelen en activiteiten die nodig zijn om het gekozen alternatief uit te voeren
- de uitvoering van deze afspraken te bewaken

1.3 Doel van de VER

Het doel van deze VER Kop v/d Sterrenlaan kan worden omschreven als het duurzaam verhogen van het veiligheidsniveau binnen het projectgebied, waarbij als specifieke aandachtspunten werden genoemd:

- Sociale veiligheid (subjectief en objectief en zowel op gebouwniveau als voor het plein en de directe omgeving).
- Verkeersveiligheid (incl. parkeren)
- Het waarborgen van de toegankelijkheid voor fietsers en gehandicapten
- Logistiek van laden en lossen én wegbrengen en ophalen bij school en buurthuis
- Toegankelijkheid/bereikbaarheid voor nood- en hulpdiensten en vluchtroutes
- Surveillance door politie / bewakingsdiensten
- Kindvriendelijkheid en -veiligheid in relatie tot verkeer en hoogteverschillen

- De relatie tussen verschillende groepen buurthuisgebruikers, schooljeugd, (hang)jongeren, bewoners en omwonenden onderling (door de dag heen)
- Gebruiksvriendelijkheid en kwaliteit van de openbare ruimte
- Beheerbaarheid openbare ruimte en overgangen naar de gebouwen (inclusief semi-openbare ruimten)

Wat betreft de veiligheid van de woningen staat in het Programma van Eisen dat alle woningen minimaal dienen te voldoen aan de eisen behorende bij het Pluspakket Veiligheid van WoonKeur, zoals terug te vinden op www.woonkeur.nl. Samen met de eisen uit de basispakketten vormen de eisen uit het pluspakket Veiligheid van Woonkeur het PKVW.

Externe veiligheid (risico op terrorisme, natuurrampen, explosies, gevaarlijke stoffen, etc.) werd in het traject niet specifiek meegenomen. Een deel van dit thema komt automatisch voor rekening van brandweer en politie, die participeren in de werkgroep VER.

1.4 Werkwijze van de VER

De VER onderscheidt verschillende modules. Hoewel de VER een vaststaande vorm heeft en modulair wordt uitgevoerd, bepaalt vooral het karakter van een project het karakter van de VER. Verder bepaalt de duur van het project de looptijd van de VER terwijl de complexiteit van het project de complexiteit van de VER bepaalt. De VER voor het Multifunctioneel Centrum Kop v/d Sterrenlaan omvatte de volgende modules:

Startnotitie

In deze fase werd het projectplan beschreven, evenals doel en afbakening, planning en organisatie. Verder werden de voorlopige veiligheidsdoelen vastgesteld door de initiatiefnemers. Deze veiligheidsdoelen worden opgestuurd naar vertegenwoordigers van relevante partijen, die samen de tijdelijke werkgroep VER vormen. Gezamenlijk heeft deze groep tijdens de eerste bijeenkomst de startnotitie doorgelopen en vastgesteld.

Analyse

Aansluitend aan de startbijeenkomst hebben de aanwezige deelnemers een schouw in het gebied gehouden, waaruit sterke punten en risico's naar voren kwamen. DSP-groep heeft vervolgens deskresearch gedaan. Ter ondersteuning van de analyses van DSP-groep en van de werkgroep VER zijn tevens drie interviews gehouden. Gesproken is met:

- Mouniem Talhi, wijkagent Planetenbuurt (op 25 september 2008)
- Marco Parinussa, wijkcoördinator (op 25 september 2008)
- Rob van den Broeke, manager vastgoed van WonenCentraal (op 7 oktober 2008)

De verslagen van deze gesprekken kunt u vinden in bijlagen 2, 3 en 4.

De risico's van het project werden opgesteld en onderverdeeld. In de tweede bijeenkomst werden de belangrijke risico's samengevat en werd door de werkgroep leden een prioritering gegeven aan de risico's.

Alternatieven

DSP-groep maakte vervolgens een voorzet van mogelijke alternatieven die tijdens de derde bijeenkomst van de werkgroep ter discussie werden voorgesteld. Vervolgens werden gezamenlijk de beste alternatieven gekozen. Deze studie bleek nuttig om te kijken of er geen oplossingen over het hoofd werden gezien.

Maatregelen

De gekozen alternatieven werden onder de loep genomen. Bij eventuele strijdige alternatieven koos de groep, waar mogelijk, voor een compromis. De werkgroep gaf verder de restricties aan. Tot slot maakte de groep afspraken over de bewaking van de uitvoering.

Implementatie

De VER sloot af met een evaluatie van het proces met de opdrachtgever en werkgroep. De externe adviseur is vrijgesteld van de implementatie omdat deze doorgaans maanden dan wel jaren na het opstellen van de VER plaatsvindt. Werd worden bij de evaluatie afspraken gemaakt over wie over de continuïteit waakt.

Beheer

Tijdens de workshops kwamen er suggesties voor beheermaatregelen aan de orde, die opgetekend werden en als onderlegger kunnen dienen voor een beheerplan voor de openbare en semi-openbare ruimten binnen het plangebied.

1.5 Plangebied en studiegebied

Er wordt een plan- en een studiegebied onderscheiden. Als plangebied wordt het multifunctioneel centrum mét plein en de Castorflat gehanteerd. Omdat de nieuwbouw feitelijk in drie delen uiteen valt zal consequent over de volgende planonderdelen worden besproken:

- Algemeen (wegen, omgeving, hele terrein)
- Nieuwbouw woningen
- Brede school
- Buurthuis
- Plein
- Johan Cruijff Court
- Castorflat

Het voorstel voor het studiegebied omvat een bredere context, waarbij ook de Castorstraat, Poolsterstraat, Marstraat en het betreffende stuk van de President Kennedylaan worden meegenomen. Ook wordt gekeken naar het nabijgelegen winkelcentrum Ridderhof. De analyse gaat primair over het plangebied; het studiegebied wordt, waar nodig, bestudeerd op bijvoorbeeld verplaatsingseffecten.

1.6 Doelgroepen

Door de veelheid aan organisaties en instellingen die in het multifunctioneel centrum een plek gaan krijgen is het de vraag hoe de diverse doelgroepen zich tot elkaar gaan verhouden. De volgende doelgroepen worden onderscheiden:

- Peuters 2-4 (Vroeg- en Voorschoolse Educatie (VVE), peuterspeelzaal)
- Kinderen 4-12 (buitenschoolse opvang en katholieke basisschool)
- Jongeren (buurthuis en jongerencentrum Max, tienerdisco)
- Volwassenen, jongeren en kinderen samen (JSO opvoedingsondersteuning, Kom Erbij Programma, Home-Start en Maatjesproject)
- Volwassenen (Maatschappelijk Activiteitscentrum Doenja en Leger des Heils)
- Senioren (appartementen voor 50+)

1.7 Leeswijzer

Deze rapportage is opgebouwd overeenkomstig de modules die de werkgroep VER heeft doorlopen. Hierna wordt eerst de huidige situatie beschreven, met sterke punten en risico's. Vervolgens maken we de overstap naar de plannen zoals ze er nu liggen. Ook daarvan worden de sterke punten en de risico's benoemd, zoals DSP-groep dat, met input van de werkgroep dat heeft gedaan. De risico's zijn geprioriteerd en voor de belangrijkste risico's worden in hoofdstuk 4 alternatieven en maatregelen voorgesteld. Daar staat ook een groslijst van overige maatregelen, die gedurende het traject zijn geopperd. In hoofdstuk 5 is te lezen hoe de evaluatie en implementatie uit de derde bijeenkomst tot stand is gekomen.

In de bijlagen, opgenomen in een los rapport, staan tenslotte de leden van de werkgroep VER, de verslagen van de verschillende interviews die zijn gehouden, foto's van de schouw en de tekeningen die in de bijeenkomsten zijn gebruikt.



Schouwen met de leden van de VER-werkgroep

2 Huidige situatie

2.1 Inleiding

In de eerste bijeenkomst van de werkgroep VER is het plan- en studiegebied geschouwd. DSP-groep heeft naar aanleiding van deze schouw, van een aantal interviews en deskresearch de problemen en de positieve kenmerken van de huidige situatie in kaart gebracht. Deze zijn gevisualiseerd (zie bijlage 6).

Opvallend is dat zowel uit de politiegegevens, uit de AD Misdaadmeter als uit scholierenonderzoek blijkt dat de Planetenbuurt en Edelsteenbuurt respectievelijk heel Ridderveld helemaal niet zo slechts scoren op onveiligheid. Feitelijk is de Edelsteenbuurt iets veiliger dan de Planetenbuurt. Het lijkt er dus op dat het gevoel van (on)veiligheid in deze buurten niet altijd overeenkomt met de daadwerkelijk voorkomende criminaliteit.

Ter vergelijking: Alphen aan den Rijn had op 1 januari 2007 71.100 inwoners. In heel Ridderveld waren dat er 13.932 (ca. 20%) en in de Planetenbuurt 3.590 (ca. 5%).

Gegevens uit de AD Misdaadmeter 2006

Uit deze cijfers, gebaseerd op politiegegevens en die ook op Internet worden gepubliceerd, blijkt dat de Edelsteen- en Planetenbuurt niet opvallend anders scoorden dan de rest van de stad.

Aanranding:

Heel Alphen aan den Rijn 16, Edelsteenbuurt 0 en Planetenbuurt 2.

Geweld-bedreiging:

Heel Alphen aan den Rijn 139, Edelsteenbuurt 9 en Planetenbuurt 14.

Vernieling auto:

Heel Alphen aan den Rijn 354, Edelsteenbuurt 11 en Planetenbuurt 15.

Woninginbraak:

Heel Alphen aan den Rijn 258, Edelsteenbuurt 20 en Planetenbuurt 10.

Diefstal uit garage/tuin/schuur:

Heel Alphen aan den Rijn 93, Edelsteenbuurt 6 en Planetenbuurt 13.

Gegevens van de politie van de Planetenbuurt (2006)

Aanranding: 2

Geweld met ietsel zonder wapen: 11

Bedreiging: 7

Vernieling auto: 12

Woninginbraak: 3

Diefstal uit garage/tuin/schuur: 7

De gegevens van de politie zijn onderverdeeld in een groot aantal categorieën, terwijl binnen de AD Misdaadmeter een aantal soorten delicten worden samengevoegd. Dit verklaart de verschillen in bovenstaande opsomming. Die heeft dan ook slechts ten doel om te laten zien dat de criminaliteit in de Planetenbuurt, en de naastgelegen Edelsteenbuurt, niet opvallend afwijkt van de Alphenese gemiddelden.

Gegevens uit 'Scholierenonderzoek Communities that Care – Alphen aan den Rijn'¹ uit 2005

De achtergrondkenmerken 'etniciteit', 'gezinssituatie', 'taalachtergrond', 'opleidingsniveau ouders' en 'arbeidsituatie ouders' in de wijk Ridderveld, waar de Planetenbuurt en de Edelsteenbuurt deel van uitmaken, wijken enigszins af van het stedelijk gemiddelde. Zo blijkt dat in Ridderveld relatief veel jongeren wonen met een allochtone achtergrond en buitenlandse taalachtergrond, uit eenoudergezinnen, waarvan de ouders laagopgeleid zijn en waarvan beide ouders niet werken. Wat betreft de scores op de probleemgedragingen werden geen grote verschillen gevonden vergeleken met de overige wijken in Alphen aan den Rijn. De scores op de probleemgedragingen geweld en jeugddelinquentie zijn opvallend laag vergeleken met het stedelijk gemiddelde. Ook wordt er relatief weinig gerookt en is het alcoholgebruik lager. Het schoolverzuim door ziekte is opvallend hoger in Ridderveld en ook het percentage jongeren dat aangeeft onveilig vrijen niet uit te sluiten is hoog in Ridderveld. Als we de wijk Ridderveld vergelijken met het stedelijk gemiddelde scoort de wijk Ridderveld bijzonder goed op de risicofactor vervreemding en opstandigheid. Dit wil zeggen dat de jongeren zich aan de regels houden en niet hun grenzen opzoeken en anderen uittesten.

Stadsmonitor Woonomgeving en Veiligheid 2007-2008

In de stadspeiling van Alphen aan den Rijn komen twee onderwerpen jaarlijks terug: woonomgeving en veiligheid. De gegevens die op deze terreinen door de stadspeiling worden verzameld komt in hoge mate het predikaat 'monitoringgegevens' toe. Het zijn indicatoren waarmee in de loop van een reeks van jaren beleidsrelevante ontwikkelingen in de samenleving worden gevolgd. In de ISV-buurt zijn met het oog op de betrouwbaarheid van de cijfers extra mensen benaderd.

Tabel	Tabel	Voelt zich wel eens onveilig (%)			
		2004	2005	2006	2007
	Planetenbuurt	17	17	24	18
	Alphen a/d Rijn	15	15	16	16

Tabel	Tabel	Schaalscores verloedering			
		2004	2005	2006	2007
	Planetenbuurt	5,8	5,4	5,4	5,3
	Alphen a/d Rijn	3,5	3,6	3,6	3,5

Nb. hoger is ongunstiger

Tabel	Tabel	Perceptie van sociale kwaliteit van de buurt (sociale cohesie)			
		2004	2005	2006	2007
	Planetenbuurt	5,2	5,2	5,6	5,6

Noot 1 'Scholierenonderzoek 'Communities that Care, Alphen aan den Rijn', 21 september 2005, door Marga van Aalst en Willemijn Roorda van DSP-groep te Amsterdam.

Alphen a/d Rijn	6,4	6,3	6,5	6,4
-----------------	-----	-----	-----	-----

Tabel Schaalscores vervelende voorvallen 2007

	Vermogens- misdrijven	Verloedering	Overlast	Verkeers overlast	Dreiging
Planetenbuurt	4,3	5,3	3,6	3,3	1,4
Alphen a/d Rijn	2,8	3,5	2,5	2,8	0,6

Nb. Hoger is ongunstiger

2.2 Sterke punten huidige situatie

Algemeen

- Hoogbouwwijk met veel groen en ruimte, bewoners prijzen ook de ruime appartementen en grote balkons.
- De Planetenbuurt heeft een hele reeks renovaties achter de rug, zo werden er onder andere speelvoorzieningen voor grote en kleine kinderen aangelegd. Project Kop v/d Sterrenlaan is de laatste in deze reeks.
- Er is weinig vandalisme en er wordt in dit deel van de buurt niet zichtbaar gedeald.
- Er wordt weinig graffiti gesignaleerd in het plangebied. De muurschildering op een zijkant van het buurthuis zit er bijvoorbeeld al bijna vijf jaar op, zonder dat graffiti de schildering heeft ontsierd.
- In vergelijking met de misdaadcijfers van de rest van Alphen a/d Rijn springt dit gebied er dan ook op geen enkele wijze uit.
- De flats zijn goed onderhouden, ook de laagbouw met tuintjes ziet er keurig uit.
- De ingangen van de flats zijn gerenoveerd en liggen aan het toekomstige plein.
- In het kader van de ISV komt een middag per week de Superpreibus langs om van daaruit met buurtkinderen te spelen. Dit is heel populair onder de kinderen.
- Er wordt een keer per jaar een multiculti-dag gehouden.
- Er vindt intensief overleg plaats (in het Pluspunt) tussen diverse betrokken partijen, waaronder Welzijn, politie, huismeesters, WonenCentraal, etc.



Plint met kelderboxen van de onlangs gerenoveerde Venusflat

Middengebied, school en buurthuis

- De aangrenzende Kennedylaan is druk met auto's, fietsers en voetgangers; dit geeft veel informeel toezicht op het hele gebied.
- De huidige school is niet lang geleden opgeknapt.
- Er zijn weinig hangjongeren, ook niet op het schoolplein.
- Het buurtcentrum Castor & Pollux heeft een belangrijke rol in de wijk. Het is 4 jaar geleden opgezet, 6 dagen per week open (van 10.00–23.00 uur) en

bedient de Planetenbuurt en in mindere mate de Edelstenenbuurt. In het buurtcentrum zijn een buurtwerker, een ouderenwerker en een jongerenwerker aanwezig.

- Naast het doen van eigen activiteiten, verhuurt Stichting Welzijn Castor & Pollux haar ruimte aan allerlei organisaties uit de wijk, zoals de voedselbank en de Afghaanse en de Somalische vereniging.
- In 2004 knapten de medewerkers van WonenCentraal met z'n allen het buurthuis op met onder andere een fleurige wandschildering.
- Restaurant Schuif Aan, voorlopig in buurthuis Castor & Pollux, is drie avonden per week geopend voor een goedkope (€5) driegangige maaltijd. Het trekt gemiddeld 35 gasten per avond. En hoewel het open is voor iedereen (alle culturen, jong en oud, etc.) is een groot deel van de gasten alleenstaand en ouder.



Buurthuis en ruimte van Stichting Welzijn spelen een belangrijke rol in de buurt

Castorflat

- De flat is gerenoveerd.

Venusflat

- De ingang van de flat is na de renovatie verplaatst naar het centrale plein.
- De ingang is verbeterd en oogt transparant en kleurig.
- Er is bij de flat nieuwe verlichting aangebracht, de toegang tot de kelderboxen is verbeterd, er zijn nieuwe brievenbussen en een nieuw bellenbord.
- In de flat zit (vlak achter de onderdoorgang) het kantoor van Buurbeheer. De huismeesters zijn er tot 17.00u.

Laagbouw

- Dit is de enige plek in het hele plangebied waar op maaiveldniveau wordt gewoond; hier is dus meer zicht op, en betrokkenheid bij, het centrale plein en de omliggende straten.

Omgeving

- De Edelsteenbuurt, aan noordkant van de Kennedylaan, is onlangs gerenoveerd waardoor vooral de openbare ruimte fors is opgeknapt (lichter, opener en veel nieuwe beplanting en bestrating).
- Er is in de Briljantstraat een ISV Pluspunt waar veel aandacht werd gegeven aan de doelgroep jongeren en veiligheid. Bij Pluspunt kunnen de bewoners langskomen met vragen, informatie en/of advies vragen. Het pluspunt biedt ook aan organisaties en instellingen de mogelijkheid om spreekuren te houden.
- Er is in het Pluspunt een ruimte ingericht voor jongeren uit de buurt waar ze drie avonden in de week welkom zijn. De jongerenruimte is door de jongeren zelf ingericht, terwijl ze er nu, onder begeleiding van professionele

jongerenwerkers, zeer goed gebruik van maken. Sinds opening van dit centrum is de overlast in de nabije omgeving sterk gedaald.



In het Pluspunt in de Edelstenenbuurt is een succesvolle ruimte voor en door jongeren

2.3 Problemen en risico's huidige situatie

Algemeen

- Uit wijkanalyse blijkt dat de Planetenbuurt slechter scoort dan gemiddeld op een aantal onderdelen: hechting aan de buurt, beperkte betrokkenheid bij de leefbaarheid in de wijk en tekort aan sociale cohesie. Bewoners voelen zich soms onveilig in de eigen buurt en zijn niet tevreden over de voorzieningen.
- De praktijk is dat de verschillende bevolkingsgroepen (Turks, Marokkaans, Afghaans, Somalisch, Antilliaans en autochtoon) niet of nauwelijks contact met elkaar hebben (wel bonding, geen bridging).
- Er wordt door de jongeren geklaagd over een gebrek aan voorzieningen en activiteiten in de buurt.
- Het aanwezige groen in de buurt is vooral kijk- en verkeersgroen, met weinig kleur en variatie.
- In de Castorflat vond in 2004 de zogenaamde 'kofferbakmoord' plaats (de 3-jarige peuter Savanna werd in de kofferbak van haar moeders auto gevonden). Dit was bijzonder slecht voor het imago van de buurt.
- De aan het plangebied grenzende Kennedylaan heeft veel verkeer (geluidsoverlast)
- De toegang vanuit de Kennedylaan wordt gevormd door een onveilig kruispunt. Dit komt onder andere door de drukte op deze doorgaande weg, het feit dat er vlakbij nóg een kruispunt is en de aanwezigheid van bushaltes (waardoor de zichtlijnen worden beperkt).
- Overdag is het hier rustig. Zo rond vijf uur wordt het druk (mensen komen uit hun werk of van school, of lopen naar winkelcentrum of moskee). Later op de avond wordt het weer rustig; er zijn zelfs buurtbewoners die 's avonds nauwelijks alleen de straat op durven omdat het dan té stil is.



Gebied tussen de flats en huizen is groen maar wel saai en donker

Middengebied, school en buurthuis

- Het hele middengebied oogt erg donker door schaduwwerking van de hoge 'muren' (flats) en de alom aanwezige volgroeide bomen.
- Het geheel maakt een sobere, functionele maar ietwat kleurloze indruk.
- Het buurthuis heeft achterstallig onderhoud en er is dit jaar een keer ingebroken (onder andere laptops verdwenen).
- Restaurant Schuif Aan trekt vooral 'witte' gasten en is dus geen afspiegeling van de buurt. In een poging dat te veranderen worden er speciale Afghaanse en Antilliaanse avonden georganiseerd.

Castorflat

- De huidige plint van de flat oogt donker en doods. Hierdoor is het enerzijds onprettig om tegenaan te kijken en langs de lopen en anderzijds ontbreken sociale ogen op de omgeving.
- Aan de kop van de flat aan de Kennedylaan bevindt zich een onprettige nooduitgang, met dichte trappen, graffiti en omringd door bosjes, die momenteel geen hangplek is maar wel de potentie heeft om dat te worden.
- Aan de andere kop van de flat (Poolsterstraat) bevindt zich een grasveldje met bankje omzoomd door bossage. Dit geheel oogt onveilig hoewel er geen afval ligt en alles heel is. Onduidelijk is of en door wie het gebruikt wordt.
- De platanen voor de flat zijn zo groot geworden dat een dicht groen dak is ontstaan. Hieronder is het donker en het zicht vanuit de flat op het centrale veld/plein wordt ernstig beperkt.
- De ingang van de flat is aan de achterzijde (vanaf het plein gezien).



Dode plint in de Castorflat

Venusflat

- Op dit moment moeten alle bewoners die achter de flat op de grote parkeerplaats parkeren door de relatief smalle en slecht onderhouden onderdoorgang naar hun voordeur.
- Het huidige voetpad voor de flat langs wordt ook gebruikt als doorgaande fietsroute van de Kennedylaan naar de Sterrenlaan.
- De bergingen liggen in de plint van de flat langs de Kennedylaan waardoor er automatisch op het voetpad aldaar gefietst gaat worden.

Laagbouw

- In de Sterrenlaan wordt vaak te hard gereden.
- De blokken die dwars op het centrale plein liggen bieden een 'gesloten' aanblik door dichte schuttingen en geen ramen in de zijmuren.
- Door het directe zicht op, en nabijheid van, het toekomstige plein maken een aantal huidige bewoners zich (al dan niet terecht of onterecht) bang voor verkeersoverlast, herrie en overlast van hangjongeren, al dan niet met brommers.



Laagbouw biedt een 'gesloten aanblik'

Omgeving

- Aanwezigheid van een verloederd winkelcentrum (met café en snackbar) enkele straten verderop.
- Nabijheid van sociaal mindere Edelsteenbuurt aan de overkant van de Kennedylaan.
- Middelbare school (Scala College) in de Edelsteenbuurt trekt dealers.
- Tijdens tussenuren trekt veel schooljeugd naar het winkelcentrum, op de terugweg een spoor van afval achterlatend.
- Het jongerenontmoetingscentrum in het Pluspunt in de Edelsteenbuurt is slechts drie avonden per week open en dan ook nog slechts van respectievelijk twee doordeweekse avonden van vier tot acht en een weekendavond van zeven tot elf.
- In de Argonstraat en de Herculesstraat is vaak overlast, onder andere doordat voetbalkooien direct naast speelplekken voor kleine kinderen zijn gesitueerd. Deze doelgroepen (of beter de ouders en de (probleem)jongeren) verdragen elkaar slecht. Uit het interview met wijkagent Talhi blijkt dat de politie hier relatief vaak voor wordt gebeld.



Nabijgelegen winkelcentrum Ridderhof

3 Nieuwe plannen voor Kop v/d Sterrenlaan

In dit hoofdstuk staat de analyse van de nieuwe plannen centraal. De sterke punten en de risico's voor veiligheid staan hieronder vermeld.

Zoals bleek uit het interview met Rob van den Broeke, manager Vastgoed van WonenCentraal op 7 oktober jl. heeft de gemeenteraad half september besloten dat in principe op deze locatie ontwikkeld mag worden met maximaal 20 woningen, een multifunctioneel centrum, plein en voetbalveld.

Omdat dit alles bij elkaar een kostbaar project wordt zijn vier varianten doorgerekend, die verschillende prijsconsequenties betekenen:

- Maximale variant: MFC met woningen en halfondergrondse parkeergarage (schetsen van VDM architecten).
- MFC met parkeergarage zonder woningen.
- MFC zonder parkeergarage en woningen.
- Minimale variant: geen nieuwbouw, de huidige school blijft bestaan en de verschillende voorzieningen worden ondergebracht in de plint van de Castorflat.

Al pratende binnen de werkgroep VER diende zich nog een vijfde optie aan:

- Multifunctioneel centrum zonder parkeergarage maar mét woningen.

De uitkomst van de berekeningen van WonenCentraal werden 18 oktober jl. aan de stuurgroep ISV gepresenteerd maar er is hierover toen niets besloten. Op 19 december komt deze stuurgroep weer bij elkaar om hier verder over te praten.

Om het proces van de VER niet te blokkeren totdat er een definitieve beslissing wordt genomen, was het verzoek of de werkgroep VER zich wilde concentreren op de maximale variant. Met als concreet verzoek om een korte paragraaf over de mogelijke gevolgen van het weglaten van de woningen. DSP-groep heeft op eigen initiatief ook de kansen en risico's van de andere varianten op een rij gezet en tijdens de derde bijeenkomst met de werkgroepleden besproken (zie paragraaf 3.3).

3.1 Sterke punten nieuwe situatie

Algemeen

- De gemeente Alphen zet zich in om de omliggende wijk een impuls te geven, door het gebied rond buurthuis Castor en Pollux te vernieuwen.
- Er is voldoende budget, waaronder een half miljoen als bijdrage binnen het ISV voor het evenementenplein.
- Er komt een nieuw kruispunt aan de (vierbaans) Kennedylaan waardoor e.e.a. een stuk veiliger wordt. Ook komt er een nieuw, overzichtelijker fietspad en wordt de bushalte verplaatst.
- Hoewel getracht wordt zoveel mogelijk grote bomen te sparen zal er zeker ook een groot aantal gekapt gaan worden; op plekken waar gebouwd wordt en ook staan er een aantal kaprijpe populieren. Dit zal het geheel lichter maken en verhoogt het informele toezicht vanaf de balkons.

- Hoe meer activiteiten en mensen (gebruikers én passanten) hoe veiliger.
- Er loopt voor het winkelcentrum Ridderhof een Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO)traject.



De ingewikkelde verkeerssituatie aan de Kennedylaan wordt verbeterd.

Nieuwbouw woningen

- De nieuwbouw woningen gaan op voor het PKVW.
- De nieuwe flat heeft een overzichtelijke maat en daardoor wordt de kans op onderlinge contacten en betrokkenheid vergroot. Ook door het gemeenschappelijk trappenhuis en lift.
- Alle appartementen kijken uit op zowel Kennedylaan als plein, hetgeen goed is voor de informele controle.

Brede school

- Door samengaan van meerdere organisaties kunnen voorzieningen (technische of organisatorisch) en investeringen op het gebied van veiligheid worden gedeeld.

Buurthuis

- De diverse activiteiten en gebruikersgroepen zorgen voor veel dynamiek, en daardoor meer natuurlijk toezicht. Ook krijgen diverse gebruikersgroepen de kans met elkaar in contact te komen.
- De tienerdisco combineren met sportzaal overdag is een goed voorbeeld van efficiënt ruimte- en personeelsgebruik.

Plein

- Multifunctioneel gebruik van het plein zal de veiligheid (door de dag heen) ten goede komen.
- Door de diversiteit van gebruikersgroepen in het buurthuis zal de kans verkleinen dat een bepaalde groep het plein gaat 'koloniseren'.
- Vanuit balkons van de flats is er een beter zicht op het plein, zeker als een deel van de grote bomen wordt verwijderd.
- Doordat de ingangen van de Venusflat, de Castorflat en de laagbouwwoningen, naar het plein zijn gesitueerd is er veel 'verkeer' en natuurlijk toezicht.
- Bewoners van de laagbouw krijgen aantrekkelijk uitzicht op groen, mensen en activiteiten.
- Er komt een nieuw doorgaand fietspad van de Sterrenlaan, deels langs het plein naar de Kennedylaan, hetgeen oneigenlijk gebruik van het trottoir tegengaat.

Johan Cruijff Court

- Tussen de President Kennedylaan en de Venusflat is een Johan Cruijff-court bedacht. Dit is een soort luxe voetbalkooi, met plaats voor meerdere sporten.

- Op deze plek langs de drukke doorgaande weg kunnen de sporters relatief weinig overlast veroorzaken.
- Bij bepaalde activiteiten (bijvoorbeeld een toernooi) kan gebruik worden gemaakt van het buurthuis.

Castorflat

- In de nieuwe plint van de flat komen verschillende units die te huur zijn voor sociaal-maatschappelijke voorzieningen. Er komen dan ook een of meerdere ingangen aan de kant van het plein. Dit zal zorgen voor meer levendigheid en sociale veiligheid.
- Het Schuif Aan-restaurant in het huidige buurthuis Castor en Pollux krijgt hoogstwaarschijnlijk een plekje in een uitbouw aan de Castorflat. Er is dan een grotere ruimte met professionele keuken, waardoor er plaats zal zijn voor ca. 60 mensen.
- Hoewel uitgangspunt in het hele plan is om zoveel mogelijk (grote) bomen te sparen zal een groot deel van de platanen voor de flat moeten worden verwijderd. Dit is goed in het kader van de sociale veiligheid omdat toezicht vanuit flats en vanaf de balkons wordt vergroot.



Door verwijdering van een deel van de grote bomen aan de Polluxstraat wordt het zicht op het centrale plein verbeterd

3.2 Problemen en risico's nieuwe situatie

Onderstaande opsomming laat de problemen en risico's zien. Sommige van deze risico's spelen al in de huidige situatie, maar worden in de situatie niet opgelost. Andere risico's zijn nieuw en komen juist voort uit de nieuwe plannen.

Algemeen

- „Ik denk echt dat dit een antwoord gaat geven op de vragen die leven in de buurt,” zegt wethouder Van Wersch. Bewoners van de Planetenbuurt zijn minder gehecht aan hun buurt en de nieuwbouw moet dat veranderen. Het is jammer dat het project multifunctioneel centrum Kop v/d Sterrenlaan als laatste wordt opgepakt in een lange reeks van renovaties in de Planetenbuurt. Een dergelijk project, wat zou kunnen bijdragen aan vergroting van de broodnodige sociale cohesie, zou een groter effect hebben gesorteerd als het als 'startpunt' van een dergelijk traject had gefungeerd.
- "De ontwikkeling van functies in het gebied aan het einde van de Sterrenlaan gelden zowel voor de Planeten- als de Edelstenenbuurt. De bewoners van beide buurten kunnen van hier uit worden "bediend"². De risico's van de komst van het multifunctionele centrum en brede school zijn de komst van

Noot 2 Memo van Annelise Bosscha aan de ISV-stuurgroep van 5 juni 2007

drugsdealers, hanggroepen rond school en buurthuis, verkeersoverlast en overlast voor omwonenden. De (deels nieuwe) activiteiten betekenen een aanslag op de veiligheidsbeleving van de omwonenden, maar kunnen er ook de aanleiding toe zijn dat goedwillende gebruikers van het centrum er niet meer naartoe durven.

- Diverse betrokkenen betwijfelen of buurtbewoners (voldoende) bij de plannen betrokken worden. Vooral de allochtone buurtbewoners.
- De angst heerst bij sommige betrokkenen dat, ondanks grote investeringen, de ambities niet gerealiseerd gaan worden, met name het verhogen van de sociale samenhang (tussen de diverse bevolkingsgroepen).
- Meer voorzieningen en activiteiten in het gebied zal ongetwijfeld zorgen voor een zeker mate van onrust en overlast.

Nieuwbouw algemeen

- In totaal telt het hele gebouw nu vijf ingangen en dat is, vanuit sociale veiligheid te veel; hierdoor ontbreekt overzicht en met name 's avonds is het beter de looplijnen te bundelen.
- De trap aan de kant van de Kennedylaan zal gaan functioneren als hangplek (want: zitmogelijkheid, zon en uitzicht...).
- Er zijn relatief veel blinde gevels rondom het pand, wat een ideaal werkgebied is voor graffitikunstenaars.
- Gladde gevels zijn te prefereren boven hoeken en aanbouwen.

Nieuwbouw woningen

- De entrees van de woningen liggen aan een voetpad, dat is onpraktisch met laden/lossing, voor nood- en hulpdiensten en verhuizingen e.d.
- In hoeverre zijn de nieuwe bewoners bij het plein betrokken? Met name omdat zij thuis komen via de parkeergarage of een zijingang.
- Doelgroep 50+ botst met de kinder- en jongerenactiviteiten op het plein. Ergernis en klachten (bij politie) over overlast liggen voor de hand.
- Waar kunnen fietsen worden gestald bij de ingang van de appartementen?

Brede school

- Uit het PvE blijkt dat VVE-peuterspeelzaal een eigen ingang wil en niet binnendoor bereikbaar wil zijn voor de school. In het kader van sociale veiligheid is een gecombineerde ingang van school, buitenschoolse opvang en peuterspeelzaal juist wél te prefereren.
- Ook lokalen en sanitair van school en de buitenschoolse opvang bij voorkeur combineren (want dat is dezelfde doelgroep).
- Waar fietsen te stallen bij ingang school, buitenschoolse opvang en peuterspeelzaal? Combineren?
- Vanuit de optiek van wachtende ouders is het niet fijn dat ze vanaf de geplande parkeerplaats de ingang van de school niet kunnen zien. In praktijk zullen zij op andere plekken in hun auto wachten, zoals Marsstraat en Poolsterstraat en daar het verkeer ontregelen en voor onveilige situaties zorgen voor overstekende kinderen en andere automobilisten.

Buurthuis

- De inrit van de parkeergarage naast de voordeur maakt een attractieve ingang lastig. Mogelijk luchtvervuiling, onveilige situaties en geluidsoverlast.
- Een multifunctioneel centrum betekent dat een aantal zowel allochtone als autochtone partijen gezamenlijk in een pand ondergebracht worden. Elke groep heeft daarbij zijn eigen normen en waarden en manieren van omgang met elkaar. Veiligheidsrisico's die daarmee samenhangen zijn

- onder andere mogelijke confrontaties (met geweld) tussen verschillende groepen gebruikers, drankmisbruik, een toeloop van criminelen naar het centrum en onduidelijke communicatie door cultuur- en taalverschillen.
- Er is een veiligheidsrisico gelegen in ondeskundig toezicht en beheer van het MCO.
 - Knelpunt: Jeugd Samenleving en Opvoeding (JSO) wil een aparte ingang en ook jongerencentrum Max wil een aparte entree. JSO wil geen combinatie met hangplek en/of activiteiten voor vooral mannen. Dat is lastig combineren met jongerenhok en Leger des Heils, die laatste wil namelijk twee ontvangstruimten en een gebedsruimte (bij uitstek een gelegenheid waar mannen komen). Deze groepen lijken op de schetsen vooralsnog door elkaar te lopen.
 - Als er zowel hier als in de Edelstenenbuurt een jongerenvoorziening is moet worden opgepast voor clanvorming. Beter om, middels inrichting, beheer en aanbod van activiteiten een splitsing te maken in leeftijd.
 - Waar fietsen te stallen bij de ingang van buurthuis?

Plein

- Er komt een verhard plein waar, gezien de aanliggende functies, vooral overdag veel kinderen zullen spelen. Hoe zit het met gebruik 's avonds en in de weekend of wordt het dan een hangplek?
- Om geluidsoverlast te beperken (flats als harde wanden) zal een deel van het plein juist niet verhard moeten worden.
- Een (groene) buffer tussen plein en laagbouw is niet goed voor de sociale veiligheid (verminderd toezicht).
- De ingangen voor peuters en kinderen zijn op het verhoogde plein. Er is daar mogelijk gevaar van vallen.
- De hoogteverschillen zijn aantrekkelijk voor skaters e.d. Je moet overwegen of je die op het plein wilt.
- Door de hoogteverschillen zullen diverse hoeken, en dus potentiële 'enge plekjes', ontstaan.
- Er is water in het plein ingetekend. Dat kan gevaar voor verdrinking opleveren en ook zal zwerfvuil er makkelijk in terecht komen en er blijven liggen.
- De verzamelplek voor rolcontainers moet bij voorkeur in het zicht van toezichthouder (school- en/of buurthuisdeel) liggen. En hoe ver moeten die containers worden versleept vanaf de voordeur tot ze bij de openbare weg zijn?
- De school wil 300 m² vlak schoolplein met hek omsloten (niet afsluitbaar), met zandbak en opslagbox en de VVE-peuterspeelzaal wil 200 m², afgeschermd van het schoolplein. BSO kan het schoolplein medegebruiken. De wens van de peuterspeelzaal lijkt, gelet op het aantal kinderen en de gewenste binnenoppervlak, buiten verhouding.
- Niet alleen het gebouw maar ook het plein moet duidelijk gemarkeerde ingangen krijgen, eventueel gekoppeld aan veilige oversteekplekken van autostraten.
- Er komen parkeerproblemen als straks elke bewoner van de twee flats aan de pleinkant (bij de voordeur) wil/gaat parkeren.
- Risico blijft dat bepaalde groepen het plein gaan koloniseren.

Johan Cruijff Court

- Johan Cruijff Court is niet te zien vanaf de ingang van de school en het buurthuis.
- Er is overlast voor de sporters van de drukke Kennedylaan (lawaai en luchtvervuiling).
- Waar kunnen bezoekers hun fietsen kwijt?

- Gevreesd wordt dat een dergelijke luxe plek voor voetbal en andere sporten (kunstgras!) wel eens jongeren (met brommers) uit heel Alphen zou kunnen aantrekken.
- Mogelijk (geluids)overlast voor de bewoners van de Venusflat.

Castorflat

- De hoofdingang van de Castor-flat blijft aan de achterkant. Zijn de bewoners van de Castor-flat wel bij het plein te betrekken?
- Wat wordt de functie van het huidige 'enge veldje' aan de kop van de flat? In de schets lijkt betrokkenheid van dit veldje bij het hele plein onmogelijk door de parkeerplaatsen.
- Mensen die met de auto naar restaurant komen moeten omlopen langs dit 'enge veldje'.



Ongedefinieerde plek aan de zuidkant van de Castorflat

3.3 De vier varianten van de ISV-stuurgroep

WonenCentraal heeft de volgende vier varianten doorgerekend.

- Maximale variant: MFC met woningen en halfondergrondse parkeergarage (schetsen van VDM architecten).
- MFC met parkeergarage zonder woningen.
- MFC zonder parkeergarage en woningen.
- Minimale variant: geen nieuwbouw, de huidige school blijft bestaan en de verschillende voorzieningen worden ondergebracht in de plint van de Castorflat.

Aan DSP-groep is gedurende het project gevraagd om ook de optie zonder woningen op sociale veiligheid door te lichten. Ten behoeve van de compleetheit zijn uiteindelijk alle varianten doorgelicht, aan de werkgroep VER gepresenteerd en bediscussieerd.

Voordelen weglaten woningen

- Meer 'lucht' in het plein (niet nóg een wand) en daardoor minder kans op geluidsoverlast.
- Vermindering van overlast en klachten (bij de politie), aangezien de geplande 50+ bewoners in praktijk kunnen botsen met kinder- en jongerenactiviteiten.

Nadelen weglaten woningen

- Hoe meer activiteiten en mensen (gebruikers én passanten) in de gebouwen en op het plein, hoe veiliger.
- Vanuit de huizen en vanaf de balkons van de flats is er goed zicht op het plein. Je verliest bij het weglaten van de woningen deze vorm van sociale controle.

- De geplande flat heeft een overzichtelijke maat en daardoor wordt de kans op onderlinge contacten en betrokkenheid vergroot. Ook door het gemeenschappelijk trappenhuis en lift.
- Het is een gemiste kans om een nieuwe (andere?) groep bewoners aan te trekken, die misschien bij kan dragen aan de sociale cohesie.

Voordelen weglaten MFC

- Minder parkeerdruk op de omgeving (personeel en bezoekers).
- Goedkoper.
- Meer 'lucht' en rust in het gebied (deel huidige bewoners blij).

Nadelen weglaten MFC

- Minder mensen en activiteiten (dus toezicht) op het plein.
- Belofte (ISV) maar deels ingelost.
- Gemiste kans op sociale vernieuwing.
- Lukt het de bestaande school nieuwe leerlingen te vinden?
- Het wordt erg druk in de plint als er naast restaurant Schuif Aan ook nog plek moet worden gevonden voor een aantal verschillende organisaties.

Voordelen weglaten parkeergarage

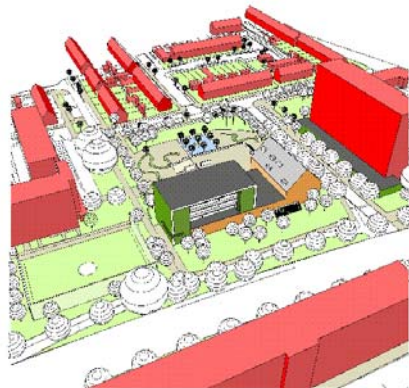
- Meer 'lucht' op het plein en hele gebouw wordt lager (minder massaal en minder schaduw).
- Minder blinde gevels (graffiti!).
- Geen noodzaak tot een (duur) verhoogd plein.
- Geen uitgang parkeergarage bij het buurthuis (lawaai en stank).
- Goedkoper.

Nadelen weglaten parkeergarage

- Meer parkeerdruk op de omgeving.

Conclusie

Er is één variant die, vanuit sociale veiligheid gezien, opvallend veel voordelen en relatief weinig nadelen kent. Ook de werkgroep VER had unaniem een voorkeur voor deze variant, namelijk een **nieuw MFC met woningen maar zónder garage**. Om parkeerdruk op de omgeving te voorkomen is het een voorwaarde dat de woningen een bijzondere vorm krijgen, zoals voor verstandelijk gehandicapten (GEMIVA). Of een variant, waarbij er ateliers voor kunstenaars komen, waaraan eventueel woningen gekoppeld worden.



Schetsen maximale variant VDM Architecten

4 Alternatieven

In het vorige hoofdstukken zijn vele risico's in de huidige situatie en toekomstige genoemd. De werkgroep VER heeft tijdens de tweede bijeenkomst onderstaande problemen daaruit gedestilleerd. Deze zijn als dermate belangrijk bestempeld, dat ze mee hebben gewogen in het prioriteren van de risico's (zie hierna):

- Geluidsoverlast in de toekomstige situatie.
- **Kiss & Ride** in relatie tot zichtbaarheid entree school en verkeersveiligheid.
- Hoogteverschillen in relatie tot skatende jongeren, gevaar voor vallen, hangjongeren op het bordes en graffiti op de keerwanden.
- Verhouding tussen twee jongerenontmoetingsplekken; een in de Edelsteenbuurt en ander in de Planetenbuurt.
- Het gebouw met **vijf ingangen**, met gevolgen voor sociale veiligheid, bereikbaarheid en beheerbaarheid.
- Groenbuffer beperkt zichtlijnen vanuit laagbouw.
- Aanwezigheid van **niet-gedefinieerde plekken** aan kopse kant van de Castorflat en voor de Venusflat.
- Verkeersonveilig fietspad in relatie tot autoverkeer voor de Venusflat.
- Oversteekbaarheid **Kennedylaan**.
- Grote (onhaalbare?) ambitie dat project als geheel bij zal dragen aan **bridging** tussen verschillende bevolkingsgroepen.
- Slechte bereikbaarheid van de nieuwe woningen.
- Overlast van de Johan Cruijff Court.

4.1 Prioriteiten

Uit bovenstaande lijst van risico's zijn de vijf belangrijkste geselecteerd. Dat is ook tijdens de tweede bijeenkomst gedaan, met behulp van stickers. Iedere werkgroepdeelnemer kreeg vijf rode stickers en drie groene stickers om op de lijst met risico's te plakken. De rode stickers hebben deelnemers geplakt op risico's die volgens hen heel belangrijk zijn. De groene stickers dienden als 'tegenstemmen', om risico's die door andere werkgroepleden als prioriteit zijn aangegeven te relativeren. Men mocht vrij stickeren, d.w.z. als een onderwerp echt heel belangrijk was, konden daar theoretisch alle stickers opgeplakt worden. Als meest belangrijke risico's zijn aangewezen:

- Kiss & Ride
- Vijf ingangen MFC
- Veilige Kennedylaan
- Ambities t.o.v. bridging
- Niet-gedefinieerde plekken

rood (8)																				
groen (1)																				
rood (11)																				
groen (1)																				
rood (4)																				
groen (2)																				
rood (5)																				
groen (1)																				
rood (5)																				
groen (1)																				

Voor deze vijf belangrijkste risico's heeft DSP-groep een aantal alternatieven ter discussie voorgelegd aan de werkgroep. Deze alternatieven moesten op onder andere op haalbaarheid, betaalbaarheid en wenselijkheid getoetst moeten worden. Behalve voor de prioriteiten zijn, in verschillende bijeenkomsten, ook andere suggesties gedaan voor maatregelen voor de andere risico's. Deze staan in hoofdstuk 5 en moeten bij verdere uitwerking van de plannen bewaakt blijven.

De illustratie van alternatieven, zoals die in de derde bijeenkomst is gebruikt, is opgenomen in bijlage 6.

4.2 Alternatieven voor geprioriteerde risico's

Hieronder stuk voor stuk de prioriteiten die de werkgroep heeft aangewezen, met een aantal alternatieven (zie ook bijlage 6 voor de bijbehorende tekeningen). Sommige alternatieven en oplossingen zijn met opzet enigszins provocerend; dit om de discussie te prikkelen.

Kiss & Ride

Vanaf de geplande tijdelijke parkeerplek kan de voordeur van de school niet worden gezien. Bovendien is het laatste deel van de Polluxstraat (bij de Kennedylaan) eenrichtingverkeer dus daar ontstaat een probleem als de langsparkeerders allemaal op de Polluxstraat moeten draaien. Voor Kiss & Ride zijn vier alternatieven benoemd:

- A. Verplaats wegbreng/ophaal faciliteiten zodanig dat de ouders de ingang van de school kunnen zien. Te denken valt aan de Marsstraat (met rondrijdmogelijkheid voor de Venusflat) of de Poolsterstraat.
- B. Verplaats de ingang van de school. Te denken valt aan de zijde van de Polluxstraat of Kennedylaan met aanleg van de daarbij bijbehorende parkeergelegenheid.
- C. Maak geen verhoogd plein, hierdoor wordt het zicht vanaf Polluxstraat op schoolingang verbeterd. En in verband met afwikkeling verkeer dan bij voorkeur dwarsparkeren.
- D. Stimuleer ouders om hun kinderen lopen of met de fiets naar school te brengen. Maak het parkeren lastig/onmogelijk en stimuleer fietsgebruik door voldoende fietsenstalling op de juiste plekken.

Ad. A: Is relatief eenvoudig te realiseren. Zorg dat het ontwerp zó wordt dat het werkt voor de gebruikers maar dat ook voor de omwonenden en het overige verkeer zo min mogelijk overlast wordt veroorzaakt.

Ad. B: Is een goede oplossing voor het afwikkelen van het verkeer. Het brengt wel een veiligheidsrisico met zich mee voor kinderen vanwege de nabijheid van de drukke Kennedylaan. Moet dan goed worden vormgegeven met extra voorzieningen voor de veiligheid. Vraag is of je de ingang van de school aan de andere kant van het gebouw wil maken en niet aan het centrale plein. Dit sluit aan op volgende punt van de vele ingangen.

Ad. C: Geen verhoogd plein is goede optie in het geval gekozen wordt om het halfondergronds parkeren te laten vervallen.

Ad. D: Stimuleren kan altijd, voorkomen niet.

Alternatief A. heeft de voorkeur van zowel DSP-groep als de werkgroep. De ideale nieuwe plek hangt uiteraard nauw samen met de definitieve ingang van de school (Ad. B). Te denken valt aan de zuidkant van het plein met eventueel een keerlus voor de Venusflat). Uiteraard kunnen ouders daarnaast gestimuleerd worden om de auto te laten staan.

Vijf ingangen MFC

Uit het Programma van Eisen blijkt dat zowel de school, naschoolse opvang, VVE-peuterspeelzaal, buurthuis, JSO alsook jongencentrum Max een eigen ingang willen. Daarnaast is er nog de ingang van de nieuwbouw woningen. Gezien vanuit sociale veiligheid, bereikbaarheid en beheerbaarheid is dit een probleem. Er is hiervoor een aantal alternatieven te bedenken:

- A. Kies voor één vriendelijke, centrale ontvangsthuis met fulltime personeel.
- B. Kies voor drie ingangen. Eén voor de woningen, één voor het schoolcomplex (incl. peuterspeelzaal en naschoolse) en één voor het buurthuis.
- C. Behoud de vijf of meer ingangen maar zorg dat bij elke ingang goede veiligheidsmaatregelen worden getroffen.
- D. Verwijs enkele organisaties die toch perse een eigen ingang willen naar de verhuurbare ruimtes in de nieuwe plint van de Castorflat.

Ad. A: Vanuit de centrale hal (soort verdeelplein) kunnen de diverse doelgroepen hun weegs gaan. Deze wegen moeten elkaar vervolgens niet, of zo weinig mogelijk, kruisen.

De toekomstige beheerder(s) vervullen hier een belangrijke spilfunctie als gastheer/vrouw. Zij controleren 'aan de poort' welke personen het pand in willen en treden indien nodig meteen op. Daarnaast zorgen zij er voor dat er tussen de verschillende gebruikersgroepen regels worden afgesproken over hoe men met elkaar omgaat. Voordeel is ook dat 's avonds de aanwezigheid van mensen zich concentreert op een kleiner gebied.

Ad. B: Dit is een tussenoplossing. De school zal vooral overdag open zijn, het buurthuis ook 's avonds.

Ad. C: Denk bij veiligheidsmaatregelen aan personeel, controle en/of camera's. Deze oplossing zal vooral erg duur worden omdat elke organisatie zijn eigen voorzieningen en personeel zal moeten betalen in plaats van deze kosten te delen.

Ad. D: Aangezien er verhuurbare units in de plint van de Castorflat komen is dit een reëel alternatief. Eventueel kunnen deze huurders in geval van grote evenementen uitwijken naar het buurthuis. Dit alternatief is te combineren met A. en B.

DSP-groep heeft zelf grote voorkeur alternatief A., het in pandig oplossen achter één gezamenlijke voordeur. Het grote voordeel is dat het beheer en toezicht centraal geregeld (en betaald!) kunnen worden. De werkgroep leden delen op hoofdlijnen deze voorkeur. Vanuit sociale veiligheid is dit de beste en meest betaalbare oplossing. Voorwaarde: praat vooraf uitgebreid met de diverse organisaties om uit te leggen dat voor iedereen een eigen ingang niet haalbaar is. Ad. D zou dan een aanvullend alternatief kunnen zijn.

Oversteekbaarheid Kennedylaan

De Kennedylaan is een drukke doorgaande weg met daarnaast nog twee fietspaden. In de toekomst komt er een groene middenberm waardoor auto's die vanuit het zuiden komen bij het eerstvolgende kruispunt moeten draaien voordat ze de Polluxstraat in kunnen rijden. Voor de oversteekproblemen zijn vijf alternatieven besproken:

- A. De noodzaak tot oversteken beperken, door de fietsdoorgang aan de overzijde van de Kennedylaan af te sluiten zodat overstekers gedwongen zijn om naar het noorden te lopen waar de stoplichten zijn.
- B. Technische oplossingen, zoals een fly-over of een tunnel.
- C. Technische voorzieningen, zoals een voetgangers- en fietsers verkeerslicht dat alleen werkt als er gebruikers zijn.
- D. De middenberm goed inrichten als 'pauzepunt' tijdens het oversteken.
- E. De maximumsnelheid op de Kennedylaan verlagen.



Doorsteek voor fietsers en voetgangers over de Kennedylaan naar de Edelsteenbuurt

Ad. A: Een goedkope maatregel, waarbij tevens de ongewenste bezoekers vanuit de Edelstenenbuurt worden geweerd. Echter zeer onvriendelijk tegenover alle huidige gebruikers, zoals schoolgaande jongeren die het achterliggende Scala College bezoeken.

Ad. B: Dit zal in de praktijk een erg duur alternatief zijn.

Ad. C: Dit is een goedkoper alternatief dan B en is ook al bedacht door de verkeerskundigen, waarbij deze verkeerslichten worden gekoppeld aan die van het nabijgelegen kruispunt ('groene golf' voor de automobilisten).

Ad. D: Bij dit alternatief blijft de vraag in hoeverre oversteken hierdoor écht veiliger wordt.

Ad. E: Leuk bedacht, maar moet wel in het grotere stedenbouwkundige en verkeerstechnische geheel worden gezien (en besloten!).

De werkgroep VER geeft de voorkeur aan alternatief C, waarbij uiteraard ook aandacht is voor de beste inrichting van demiddenberm (Ad. D). Wat de politie betreft is overrijdbaarheid van de middenberm geen must. De discussie gaat vervolgens over de exacte plaatsing van deze middenberm.

Ambities t.o.v. bridging

Er heerst bij sommige partijen de angst dat er om het gehele project een grote (onhaalbare?) ambitie hangt dat het bij zal dragen aan bridging tussen de verschillende bevolkingsgroepen. Het risico schuilt hem vooral in het gevaar dat veel energie en geld in de prachtige en kostbare inrichting van gebouw en plein gaat zitten die vervolgens maar door een klein deel van de omwonenden ge-

bruikt gaan worden. Met bijkomend risico dat bijvoorbeeld het evenementenplein wordt 'gekoloniseerd' door een bepaalde groep waardoor andere groepen zich niet meer vrij of welkom voelen. Een viertal oplossingen en alternatieven voor dit thema zijn:

- A. Betrek álle bewoners bij de inrichting van buurthuis, plein en openbare ruimte.
- B. Betrek álle bewoners bij het beheer van buurthuis, plein en openbare ruimte.
- C. Om koloniseren te voorkomen zijn buurthuis, plein en omgeving uitnodigend en aantrekkelijk voor zoveel mogelijk (verschillende) groepen.
- D. Voorzie niet alleen in activiteiten in het buurthuis (en/of plint Castorflat) die in praktijk vaak maar door een kleine (terugkerende) groep wordt gebruikt, maar ook in veelgebruikte voorzieningen voor álle omwonenden, zoals een Turkse bakkerij, een sleutelwerkplaats of een theehuis.

Ad. A: Begin vanaf de eerste dag met goede inspraak. En maak bij het organiseren van de inspraak, om álle buurtbewoners (dus niet alleen de autochtone medemens) te bereiken, gebruik van bijvoorbeeld de jongerenwerkers en de twee nabijgelegen moskeeën.

Ad. B: Stel voor zowel school, buurthuis als plein een sociaal beheerplan op.

Ad. C: Denk bij de inrichtingsplannen aan alle mogelijk gebruikers: ouderen, jongeren, kinderen, allochtonen, autochtonen, personeel, moeders, vaders, gehandicapten, etc. Zorg voor een divers aanbod van voorzieningen en sferen.

Ad. D: Zo'n extra voorziening zou een plek kunnen krijgen in het buurthuis maar ook in de nieuwe plint van de Castorflat, of als nieuw object op het plein of in een van de niet-gedefinieerde ruimtes.

Hier is de werkgroep het onderling eens dat, waar mogelijk, alle middelen (alternatieven) ingezet moeten worden om bonding en bridging mogelijk te maken en een openbare ruimte te creëren waar een ieder zich prettig en welkom voelt. Idee is om, binnen een bepaalde ragen, de inrichting af te stemmen op de elementen uit het land van herkomst van de omwonenden.

Niet-gedefinieerde plekken

In het huidige gebied maar ook in de plannen zoals die er nu liggen komen er een aantal niet-gedefinieerde plekken voor. Dat zijn plekken zonder duidelijke bestemming en doelgroep en waarbij vaak ook niet duidelijk is hoe het eigenaarschap (en dus een zeker gevoel van verantwoordelijkheid voor dit betreffende gebiedje) geregeld is. Het gaat dan met name om het gebied aan de kopse kant van de Castorflat bij de Poolsterstraat en in mindere mate om het gebied aan de andere kant van deze flat en de groenstrook met doorlopend fietspad aan de Marsstraat. Omdat, zoals gezegd, deze plekken geen duidelijke bestemming hebben is het alternatieve eindeloos. Een aantal zijn met name genoemd:

- A. Gazon, lage beplanting of kruidentuin.
- B. Parkeerplaats van maken.
- C. Bebouwen.

- D. Als volwaardige onderdelen van het evenementenplein inrichten en beheren.
- E. Als speelplek of terras inrichten.
- F. Samen met de buurt als gezamenlijke tuin inrichten.

Ad. A: Dit is een goedkope en sociaal veilige maar 'kleurloze' oplossing.

Ad. B: Een functionele oplossing hoewel eerder is geconcludeerd dat er in het projectgebied voldoende parkeerplaatsen zijn, met name bij de Castorstraat. Draagt ook niet bij aan de aantrekkelijkheid van het plein en omgeving.

Ad. C: Op voorwaarde dat het om laagbouw gaat. Een aantal organisaties die niet in het buurthuis willen of kunnen, een of meer nieuwe voorzieningen of de nieuwbouwwoningen zouden in principe in een losstaand gebouw of aanbouw aan de Castorflat kunnen.

Ad. D: Voordeel is dat het dan één geheel blijft. voorwaarde is dan wel dat er geen parkeerplaatsen zó worden gesitueerd dat het nieuw in te richten gebied goed bereikbaar en goed te zien is.

Ad. E: Moet in relatie tot het gehele plein worden ontworpen. Dit zou kunnen helpen om de diverse (conflicterende) leeftijdsgroepen te scheiden. Bijvoorbeeld kleine kinderen op het grote plein en de jongeren hier laten basketballen. Of andersom.

Ad. F: Als er hier interesse voor is in de buurt een leuk idee; het formaat is goed en er is toezicht vanaf de laagbouw. Goed voor de sociale cohesie.

Zowel de werkgroep als DSP-groep heeft een grote voorkeur voor Alternatief D, waarbij de niet-gedefinieerde plekken, met name de kop van de Castorflat, als volwaardige onderdelen van het evenementenplein worden ingericht en beheerd. Of dat met behulp van groen, bebouwing, spelen of terras of als 'buurttuin' gebeurt staat nog te bezien.

Nieuwe alternatieven

Binnen de werkgroep kwam de vraag op of de toegang van dit deel van de wijk via de Polluxstraat moet blijven lopen of dat wordt gekozen om deze straat bij het plein te trekken en een nieuwe ingang aan de Castorstraat, aan de achterkant (galerijkant) van de Castorflat, te creëren, rechtstreeks naar de grote, nu deels leegstaande, parkeerplaats. Verkeerstechnisch moet worden berekend hoeveel de bestaande bushalte dan moet opschuiven, maar deze verplaatsing lijkt de werkgroep geen onoverkomenlijk bezwaar. De kracht van deze keuze is dat door het verplaatsen van de auto-entree van het gebied (een relatief eenvoudige maatregel) een verbinding gemaakt kan worden tussen het nieuwe plein, de plint van de Castorflat met horecafuncties op het zuiden en de loze ruimte naast de flat, waarmee er een op de zon georiënteerd interessant verblijfsgebied kan worden ontwikkeld.

Het in samenhang aanpakken van bovengenoemde vijf knelpunten levert ook het inzicht op dat het beter lijkt om de hoofdopzet van het MFC, zoals het nu voorligt, te spiegelen.

5 Maatregelen

De VER Kop van de Sterrenlaan is het resultaat van een groepsproces. Hierbij werden binnen circa drie maanden de verschillende modules van de VER doorlopen. DSP-groep trad op als procesbegeleider en bereidde de verschillende workshops inhoudelijk voor. Tekeningen met daarop sterke punten en risico's van huidige en toekomstige situatie hingen daarbij aan de muur, opdat de werkgroepleden konden aanscherpen of afzwakken. Zo werden ook de verschillende alternatieven voorbereid en ter discussie aan de VER-werkgroep voorgelegd. Hierbij is met name voor de geprioriteerde risico's helderheid verkregen over de voorkeursalternatieven.

Aanvullend hierop geven de adviseurs van DSP-groep voor de andere, uit de analyse naar voren gekomen, risico's hieronder een aantal maatregelen, die bij de implementatie in overweging genomen kunnen worden.

Algemeen

- Erken dat als dit, nu relatief rustige, deel van de wijk wordt omgevormd tot een gebied met voorzieningen en activiteiten, dit meer onrust en kans op overlast zal veroorzaken voor de omwonenden. Betrek de buurtbewoners dan ook in alle planstadia (voldoende) bij het project.
- Het openbaar groen verdient een opknappbeurt; snoeien, wieden en vervangen van sobere beplanting door meer kleurrijk plantmateriaal. Het geheel wordt door iedereen als te donker ervaren. Haal kaprijpe bomen weg, evenals een deel van de volgroeide bomen. Als nieuwe bomen worden geplant dan kiezen voor meer variatie in soorten, bijvoorbeeld soorten met opvallende stam of blad of mooie herfstkleuren.
- Om geluidsoverlast te beperken (flats als harde wanden) zal een deel van het plein onverhard moeten worden. Ook helpt het om een deel van de wanden te laten begroeien met klimplanten.
- Stel voor zowel school, buurthuis als plein een sociaal beheerplan op. Creëer een netwerk van vrijwilligers uit de buurt bij buurthuis en omgeving.

Nieuwbouw woningen

- Bestem de woningen voor gezinnen met kinderen, of in zijn algemeenheid, voor mensen die niet meteen gaan klagen bij (geluids)overlast van het plein. Gedacht kan ook worden aan woningen voor gehandicapten of kunstenaars.
- Plaats de entrees van de woningen aan een autostraat en niet aan een voetpad, dat is onhandig met laden/lossen, voor nooddiensten en verhuizingen.
- Als je wilt dat de nieuwe bewoners bij het plein betrokken zijn moet hun voordeur aan het plein liggen en niet, zoals in de schetsen, dat ze thuiskomen via de parkeergarage of een zijingang.
- Zorg voor goede fietsenstalling voor bewoners en hun bezoek.

Brede school

- Uit het Programma van Eisen blijkt dat de VVE-peuterspeelzaal een eigen ingang wil en niet binnendoor bereikbaar wil zijn voor de school. In het kader van sociale veiligheid is een gecombineerde ingang van school, buiten-

- schoolse opvang en peuterspeelzaal te prefereren. Ook lokalen en sanitair van school en BSO bij voorkeur combineren (want dezelfde doelgroep).
- Zorg voor goede fietsenstalling voor personeel, kinderen en ouders.

Buurthuis

- Het beter lijkt om de hoofdropzet van het MFC, zoals het nu voorligt, in zijn geheel te spiegelen. Winst zit hem dan in de mogelijkheid de inrit van de parkeergarage vanaf de Marsstraat te ontsluiten. Ook de bezonning van het hele plein wordt in dat geval gunstiger.
- De architect zal flink moeten puzzelen om alle gebruikerswensen met elkaar in overeenstemming te brengen. Waarschijnlijk moet tegen sommige wensen/eisen domweg 'nee' worden gezegd.
- Zorg voor voldoende fietsenstalling bij de ingang van het buurthuis.
- Stel, samen met de gebruikers, huisregels op en handhaaf die ook consequent. Geef de huisregels duidelijk aan op de grens tussen openbaar en privé terrein. Maak ook handhavingafspraken met politie/OM voor als er wel ongewenste dingen gebeuren.
- Maak afspraken over het al of niet van toepassing zijn van de horecawet in de verschillende ruimtes.
- Creëer een netwerk van vrijwilligers dat ingeschakeld kan worden bij allerhande activiteiten binnen het buurthuis.
- Kies voor het nieuwe jongerencentrum voor de doelgroep tot circa 12 jaar. Stem inrichting, beheer en aanbod van activiteiten hierop af. De oudere kinderen kunnen naar het bestaande centrum in de Edelstenenbuurt. Zorg er wel voor dat de jongerenruimte in het Pluspunt in de Edelsteenbuurt niet drie maar zeven dagen (avonden) per week geopend is; de effecten van deze vorm van opvang op het beperken van overlast hebben zich al ruimschoots bewezen.
- Werk met de betreffende jongeren samen om al in een vroeg stadium te werken aan hun betrokkenheid bij de inrichting van de openbare ruimte. Jongeren kunnen heel goed een ambassadeursrol vervullen als op een positieve manier hun betrokkenheid wordt gevraagd. DSP-groep heeft hier goede ervaringen mee in onder andere het Polderweggebied te Amsterdam en in de wijk Liebergen te Hilversum.

Plein

- Maak het hele plein aantrekkelijk voor diverse groepen gedurende de hele dag én avond. Plaats, waar mogelijk, voetbalkooi en speelplekken voor kleine kinderen verder uit elkaar zodat de verschillende doelgroepen elk hun eigen plek hebben en geen confrontaties te verwachten zijn.
- Organiseer, samen met bewoners, organisaties, buurthuis en gemeente een of meer brede activiteiten op het plein, zoals een Oosterse markt.
- Plaats verzamelplek voor rolcontainers bij voorkeur in zicht van de toezichthouder/conciërge van school en/of buurthuis. Of ondergronds.
- Als je toch geen jongeren op het plein wil geef ze dan een alternatieve (hang)plek. Bij voorkeur droog en met wat uitzicht, bijvoorbeeld langs de Kennedylaan.
- De school wil 300 m² vlak schoolplein met een hek omsloten (niet afsluitbaar), zandbak en opslagbox terwijl de VVE-peuterspeelzaal 200 m² wil, afgeschermd van het schoolplein. BSO kan het schoolplein medegebruiken. Breng deze wensen tot elkaar in verhouding en laat de diverse organisaties zoveel mogelijk samen de ruimte gebruiken in plaats van allemaal een eigen plek. Na schooltijd en in het weekend kunnen de (afgesloten) pleinen gebruikt worden door kinderen uit de buurt.

- Niet alleen het gebouw maar ook het plein moet enkele duidelijk gemarkeerde ingangen krijgen, eventueel gekoppeld aan veilige oversteekplekken van autostraten.
- Extra aandacht aan onderhoud van het plein. Kernwoorden: schoon, heel en veilig. Hiervoor zou bijvoorbeeld het buurthuis en/of de school een (professionele) toezichthouder/beheerder kunnen leveren. Deze toezichthouders/beheerders moeten dus niet alleen in technisch maar ook in communicatief en multicultureel opzicht hun sporen verdiend hebben. Wanneer aan die eis is voldaan, zullen confrontaties en conflicten geminimaliseerd worden. De gemeente zelf zal ook extra moeten investeren in onderhoud, bijvoorbeeld door middel van extra veegbeurten en snel herstel van vernielingen.
- Zorg bij een verhoogd plein voor voorzieningen tegen vallen voor peuters en kinderen. Als je hier geen skaters wil moet je maatregelen treffen, zoals hekken. Voorkom in het ontwerp dat door hoogteverschillen 'enge' hoeken ontstaan.
- Blinde muren van de nieuwbouw bekleden met speciaal materiaal tegen graffiti of gezamenlijk een schilderen aanbrengeen.
- De verlichting van de openbare ruimte moet aangepast worden om de zichtbaarheid en het veiligheidsgevoel te verhogen; meer lux en grotere gelijkmatigheid (geen donkere, maar ook geen extra lichte plekken).

Laagbouw

- Natuurlijk toezicht vanuit de laagbouwoningen (en tuinen) zoveel mogelijk behouden of eventueel zelfs vergroten, bijvoorbeeld door zijramen in blinde gevels te maken.
- In de Sterrenlaan wordt vaak te hard gereden; breng hier extra drempel(s) aan.
- Voor de bewoners van de laagbouw moet er een mooi uitzicht, deels in de vorm van een (groene) buffer tussen plein en laagbouw komen. Door-kijkjes zijn echter ook belangrijk zodat ze niet het gevoel krijgen dat er zich achter deze buffer allerlei 'duistere' zaken afspelen die ze wel kunnen horen maar niet kunnen zien. Dit is eenvoudig met een goed ontwerp op te lossen, bijvoorbeeld door te kiezen voor afwisselend lage en hoge beplanting.

Castorflat

- Bosjes verwijderen bij de nooduitgang aan de Kennedylaan.
- Nooduitgang integreren in nieuwe plint.

Venusflat

- Opdracht aan de verkeerskundigen om dit kruispunt goed vorm te geven.
- Leg bij de uitgangen van de bergingen langs de Kennedylaan een fietspad aan.

Johan Cruijff Court

- Zorg voor groen tussen flat en veld (tegen geluidsoverlast). Tegelijkertijd niet helemaal dichtzetten met groen want dat beperkt het informele toezicht.
- Kies voor verlichting met een tijdsklok zodat beperking van (geluids)overlast 's avonds afneemt doordat in het donker niet meer gesport kan worden.
- Zorg voor toezicht op het Johan Cruijff Court, niet alleen vanaf de flat maar ook vanaf buurthuis en/of plein.
- Maak een goede, afgebakende en logische plek waar gebruikers en bezoekers hun fietsen kunnen stallen.

6 Implementatie en evaluatie

In het doorlopen van het traject zijn veel aanbevelingen gedaan om de veiligheid van het toekomstige multifunctionele centrum, evenementenplein en omgeving te optimaliseren. De werkgroep heeft voor de vijf belangrijkste risico's maatregelen en alternatieven geadviseerd en daarnaast is ook een lijst met overige maatregelen meegegeven voor de verdere uitwerking.

6.1 Implementatie

Het lijkt niet nodig de werkgroep, zoals hij voor deze VER in het leven is geroepen, te handhaven. In het planstadium van het VO (Voorlopig Ontwerp) en het DO (Definitief Ontwerp) is het niet noodzakelijk iedereen (weer) aan tafel te krijgen. Het is dan voldoende om bijvoorbeeld politie, brandweer (Pro-actie) en de (nieuwe) programmamanager Veiligheid van de gemeente Alphen aan den Rijn te consulteren. Inge van der Heiden en Annelise Boscha blijven het proces evalueren en nemen desgewenst initiatief voor een vervolgbijeenkomst. Uiteraard staat DSP-groep ter beschikking voor advies en/of begeleiding tijdens de volgende planfasen.

Op 17 december a.s. zijn alle varianten doorgerekend, wordt er een knoop doorgehakt omtrent de architect en worden er twee nieuw projectteams opgetuigd, die de aanbevelingen van de werkgroep VER mee moeten nemen: het team Omgeving en het team Gebouw.

De gemeente trekt het team Omgeving. Onder andere Remco Daalder heeft hierin plaats en hij zal zorgen dat de uitkomsten uit deze VER mee worden genomen.

WonenCentraal is de trekker van het team Gebouw. Inge van der Heiden en Frank de Préz nemen namens de gemeente zitting in dit team en houden als zodanig een vinger aan de pols.

6.2 Evaluatie

De echte evaluatie vindt doorgaans plaats tussen de drie maanden en een half jaar ná het opstellen van de VER. Vooruitlopend op dat moment, een moment waarop doorgaans een start wordt gemaakt met de implementatie van de aanbevelingen uit het VER-traject, vond tijdens de laatste, extra bijeenkomst, van de VER-werkgroep op 1 december 2008 een terugblik plaats op het proces en de resultaten. Hieronder een samenvatting van de feedback van de aanwezige werkgroepdeelnemers.

Het proces van het opstellen van de VER is in de beoogde drie maanden doorlopen en is geen hindermacht gebleken voor het planproces. De start verliep wat stroef. Dit kwam vooral door wisselingen binnen de gemeente (o.a. vertrek van de programmamanager veiligheid, Guity Mohebbi). Door de verlate start en wisselingen werden soms de data van de vergaderingen wat onhandig geprikt en zonder voldoende overleg vooraf met de werkgroepleden. De ingebrachte tekeningen waren in eerste instantie onvolledig.

Gezien het feit dat halverwege bekend werd dat WonenCentraal een aantal varianten aan het doorrekenen was vroegen enkelen zich af of het niet effectiever was geweest als de VER-werkgroep later in het proces was ingestoken. Al waren er dan waarschijnlijk niet zulke goede oplossingsrichtingen boven water gekomen, die nu bij uitwerking van het VO als onderlegger kunnen dienen.

Over het algemeen vinden de leden van de werkgroep dat het rapport een goede weergave geeft van de problematiek, zoals die speelt in de huidige situatie enerzijds en ingeschat wordt voor de nieuwe situatie anderzijds.

Voor sommigen was het de eerste keer dat ze met een VER in aanraking kwamen. Voor anderen was het een tweede of zelfs derde VER; deze 'oudgedienden' vonden het prettig dat er weer nieuwe gezichten (nieuwe inspiratie) aan tafel zaten.

De gezamenlijke schouw werd als nuttig ervaren en de gestructureerde aanpak om samen risico's te benoemen en tot oplossingen te komen werd gewaardeerd.

Iedereen was het erover eens dat het jammer was dat een aantal mensen (regelmatig) werden gemist, vooral een vertegenwoordiger van WonenCentraal en gemeentelijke stedenbouwkundige inbreng. Daarmee is de wenselijkheid van een vervanger onderkent. Het structureel missen van inbreng kon soms het gevoel geven dat we 'achter de feiten aanliepen'.

Tenslotte werd de inbreng van de bewoners/belanghebbenden gemist. Het bleek in de stroeve start helaas moeilijk om bewonersparticipatie te vinden. Maar omdat het proces anders liep dan beoogd is het misschien ook maar beter omdat de status van het te beoordelen ontwerp gaande de rit veranderde. Dat had zich moeilijk laten uitleggen aan bewonerspartijen.

Tenslotte hoopt de werkgroep VER dat de diverse, soms verrassende, uitkomsten van deze VER voortvarend worden opgepakt.